

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683
T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

memo

Rondetafelgesprek Nationale Omgevingsvisie

Datum
27 februari 2018

Het RIVM stelt het bijzonder op prijs uitgenodigd te zijn voor dit Rondetafelgesprek over de Nationale Omgevingsvisie om haar visie te geven op de NOVI in wording.

Allereerst vindt het RIVM het belangrijk dat de NOVI ingaat op de verschillende transities waar Nederland voor aan de lat staat: de energietransitie, klimaatverandering en de mitigatie en adaptatie die dit van ons vraagt, de verandering naar een circulaire economie en de transformatie naar een meer duurzame landbouw. Al deze transities zullen de ruimtelijke ontwikkeling op nationale, regionale en lokale schaal gaan beïnvloeden en de NOVI heeft hierin een gidsfunctie. Zeker gezien het oogmerk van de Omgevingswet "het bereiken, in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit alsook het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften."

De verdiepingsrapporten geven veel inspiratie waarbij het nog niet geheel duidelijk is hoe deze rapportages benut kunnen of zullen worden voor de ontwikkeling van nationaal, regionaal en lokaal beleid. Het is de vraag hoe de (Nationale) Omgevingsvisie gaat werken, wordt deze, vergelijkbaar met de structuurvisie, kader-stellend voor het beleid op nationaal niveau en door te vertalen naar regionaal niveau? Dit lijkt niet in overeenstemming met de ambities van de Omgevingswet. Het is van groot belang hoe de doorwerking van de NOVI vorm krijgt omdat hiermee ook het doelbereik van de Omgevingswet mede wordt bepaald.

De huidige verdiepingsrapporten schetsen ieder een deel van het totaalbeeld, maar of en op welke wijze er invulling wordt gegeven aan het oogmerk van de Omgevingswet komt niet expliciet naar voren. Daarnaast komen de drie aspecten van duurzaamheid, people, planet & profit, niet in alle rapporten en in het totaal evenwichtig aan de orde. Daar waar in de ambitie van de omgevingswet gesproken wordt van "een veilige en gezonde fysieke leefomgeving" vinden we van deze beoogde doelen in de deelrapporten niet voldoende terug. Ik ga hier graag wat nader op in.

Het valt ons op in dat de twee zijden in de rapportage "Naar een

duurzame en concurrerende economie" niet in balans zijn. De ontwikkeling van een concurrerende economie heeft de boventoon ten opzichte van de ontwikkeling van een duurzame economie, dit terwijl deze aspecten elkaar niet hoeven te bijten, integendeel ze kunnen elkaar versterken in de ontwikkeling van de circulaire economie. Daarnaast wordt in deze rapportage voorbijgegaan aan het feit dat versterking van de economische kerngebieden (Randstad – Eindhoven) op gespannen voet kan staan met de verbetering van de gezondheid. Versterking van de economie gaat vooralsnog gepaard met verslechtering van luchtkwaliteit en geluidsbelasting. Er is in deze rapportage onvoldoende balans tussen economie, duurzaamheid en gezondheid. Juist met het bieden van inzicht in een gebalanceerde ontwikkeling kan de NOVI richting en inspiratie bieden om de doelen van de omgevingswet te realiseren.

Datum
27 februari 2018

Het rapport "Naar een klimaatbestendige en klimaatneutrale samenleving" legt de nadruk op de energietransitie als mitigatiemaatregel. Terugdringen van de CO₂ uitstoot is natuurlijk cruciaal maar de andere bronnen van klimaatverandering blijven nagenoeg geheel buiten beschouwing. Dit lijkt een gemiste kans, ook andere bronnen van klimaatverandering bieden aanknopingspunten.

Daar waar het gaat om klimaatadaptatie ligt de nadruk geheel op het waterrobuust inrichten van de leefomgeving. Het lijkt alsof wij ons nog niet bewust zijn van de enorme impact die hittestress in de toekomst zal gaan hebben. Recent Amerikaans onderzoek laat zien dat van alle klimaat impacts hitte-stress veruit de meeste slachtoffers zal gaan eisen. Meer aandacht voor het effect van hittestress en de handelingsperspectieven lijkt ons gewenst.

In de rapportage "Naar een toekomstbestendige en bereikbare woon- en werkomgeving" wordt gezocht naar de balans tussen bereikbaarheid en duurzaamheid in het stedelijk gebied en de krimpregio's. Daarmee valt een groot deel van Nederland buiten de aandacht. Er is in deze rapportage expliciete aandacht voor een inclusieve leefomgeving. Daarnaast verdient de invloed van de leefomgevingskwaliteit op de gezondheid aandacht. Bij verdere verdichting rond knooppunten zal er minder ruimte zijn voor groen, terwijl we dat zo hard nodig hebben om te kunnen bewegen en recreëren, voor het tegengaan van hittestress en wateroverlast en het bevorderen van de gezondheid.

In het vierde verdiepingsrapport "Naar een waardevolle leefomgeving" wordt de relatie gelegd met de ontstaansgeschiedenis van de leefomgeving; het natuurlijke landschap, agrarisch gebied en de gebouwde omgeving. In deze rapportage wordt de focus gelegd op vier deelopgaven. Er wordt daarbij gezocht naar balans tussen economische, ecologische, sociale en culturele waarden. Landbouw wordt in verband gebracht met voedingsproductie. De gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij worden benoemd. Maar ook een visie op de transitie van landbouw wordt geagendeerd. In het landelijk gebied zal de verandering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, de energietransitie en de toenemende vraag naar biomassa een grote invloed hebben op het landgebruik en de ontwikkeling van deze gebieden. Ook hierover worden vraagstukken geformuleerd. Met deze rapportage worden vooral vragen

geformuleerd die als inspiratie op nationaal maar ook regionaal en lokaal niveau kunnen dienen.

Datum
27 februari 2018

Tot slot, de huidige verdiepingsrapporten vormen een eerste basis voor de NOVI. Daarvoor moeten de elementen People, Planet & Profit op onderdelen wel meer in balans worden gebracht om een NOVI op te stellen waarin richting wordt gegeven aan de gewenste gebiedsontwikkeling en met een duidelijke visie op de maatschappelijke kosten en baten die dit met zich mee kan, maar ook mag, brengen.